

Totaalbeeld Interbestuurlijk Toezicht Twenterand 2025

Totaalbeeld 2025: oranje					
Financiën	Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	Omgevingsrecht (voorheen Wro)	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
Oranje	Groen	Groen	Oranje	Oranje	Groen

Motivering totaalbeeld

Algemeen

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, wil de provincie deze taak samen met gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is uitgangspunt van de herziene Overijsselse bestuursovereenkomst IBT (2022). Samen werken provincie en gemeente aan een goede kwaliteit van het openbaar bestuur, ieder vanuit haar eigen rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Beoordelingskader IBT

Basis voor de beoordeling is het geactualiseerde IBT beoordelingskader, dat na afstemming met de gemeenten, in december 2024 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Aanpassingen waren nodig in verband met de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet. Zo wordt nu gesproken over het domein Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) en het domein Omgevingsrecht (voorheen Wro). Het Overijsselse interbestuurlijk toezicht heeft betrekking op de domeinen Financiën, Omgevingsrecht VTH, Omgevingsrecht, Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Voor Financiën gaat het om provinciaal toezicht op de begroting, en voor de andere domeinen om provinciaal toezicht op de uitvoering van gemeentelijke medebewindstaken.

Totaalbeeld van de gemeente Twenterand: oranje

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. Dit totaalbeeld is het gewogen gemiddelde van de genoemde zes domeinen. De kleur van het totaalbeeld is dit jaar oranje. In 2023 was het beeld groen en 2024 was het beeld oranje.

De kleuring heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop actie nodig is. Zoals afgesproken in de Bestuursovereenkomst IBT en het bijbehorende IBT-beoordelingskader gaat de provincie daarover in gesprek met de gemeente.

Beelden op de afzonderlijke domeinen

De domeinen VTH, Omgevingsrecht Wro en Erfgoed kleuren groen. Voor deze domeinen geldt dat de gemeente voldoet aan de in het kader gestelde criteria.

De domeinen Financiën, Informatie-archiefbeheer en Huisvesting Statushouders kleuren oranje.

Voor het domein Financiën laat de gemeente Twenterand zien dat de begroting 2025 structureel en reëel sluitend is. De meerjarenraming laat een structureel tekort zien. Daarom kleurt de gemeente oranje op het domein Financiën.

Op het domein Informatie- en Archiefbeheer zien we dat de gemeente Twenterand diverse verbeteringen heeft doorgevoerd (o.a. extra capaciteit aangetrokken), maar op belangrijke aandachtspunten voldoet de gemeente (nog) niet en mag dit meer voortgang laten zien. Dit leidt op basis van het toetsingskader tot de kleur oranje.

Op het domein Huisvesting statushouders geldt dat de gemeente Twenterand heeft niet voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de tweede helft van 2024. Dit zorgt voor een oranje kleuring.

Voor de oranje of rode domeinen geldt dat de provincie, zoals hiervoor is aangegeven, het inhoudelijke gesprek wil voeren met de gemeente over de gesignaleerde risico's. Omdat het totaalbeeld van Twenterand oranje oranje is, zal ook een gesprek tussen de Commissaris van de Koning en de burgemeester plaatsvinden.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Financiën	Beoordeling Uw begroting 2025 is structureel en reëel in evenwicht. Dat is een voorwaarde voor het reguliere (repressieve) toezicht. Dit betekent dat u uw begroting zonder onze goedkeuring kunt uitvoeren. Dit evenwicht houdt echter geen stand. Uw meerjarenraming laat namelijk een structureel tekort zien. Daarnaast is er geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Het bovenstaande heeft erin geresulteerd dat de kleuring in het IBT-beeld voor het domein financiën oranje is. Context De laatste jaren kleurde de gemeente oranje op het IBT-domein financiën. Het weerstandsvermogen van de gemeente voldoet aan de door de raad vastgestelde norm. De gemeente hoefde geen maatregelen te nemen om de begroting 2025 sluitend te maken. Dat beeld is anders voor de begroting 2026-2029. De gemeente staat voor een grote opgave om dekking te vinden voor de tekorten in de meerjarenraming. De gemeente wil scherpe politieke keuzes maken die niet enkel financieel gedreven zijn. Daarbij wil het college de integraliteit bevorderen en het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie over en weer vergroten. De raad heeft aangegeven betrokken te willen blijven en heeft een amendement "Begroting 2026 sluitend en doorkijk naar toekomst" aangenomen. Bij de begroting 2026 zal blijken in hoeverre de maatregelen voldoende en realistisch zijn. De jaarrekening 2023 sloot met een positief saldo. De verwachting is dat de jaarrekening 2024 positief sluit, de Bestuur rapportage 2024 is vastgesteld met een negatief resultaat. Toelichting beoordeling Wij hebben geconstateerd dat: - uw gemeente in staat is, ondanks de financiële druk, de financiële consequenties voor nieuw beleid (deels) mee te nemen in de raming van de begroting 2025 (en verdere jaren). Wij vinden het positief dat u blijft investeren in uw gemeente. - veel gemeenten zijn geconfronteerd met tekorten in de meerjarenraming door het zogenoemde "ravijnjaar". Ook de meerjarenraming van uw gemeente laat tekorten zien. We zien dat verschillende gemeenten al nadenken over maatregelen om de meerjarenraming structureel sluitend te maken. Wij gaan ervan uit dat uw organisatie hier ook mee aan de slag is gegaan. Maatregelen hebben vaak tijd nodig om ook daadwerkelijk gerealiseerd te worden. Wij zullen de bij de begroting 2026 uitgewerkte maatregelen beoordelen, daarbij gebruiken we de vastgestelde criteria uit het Gemeenschappelijk toezichtkader. - uw meerjarenraming met flinke tekorten sluit. De financiële situatie van uw gemeente vinden wij zorgelijk. Wij volgen de ontwikkelingen van uw financiële positie	Oranje	- De geraamde uitgaven en inkomsten zijn structureel en reëel in evenwicht. Uit meerjarenbegroting is nog niet aannemelijk dat dit evenwicht behouden blijft, of, - de geraamde structurele uitgaven en inkomsten zijn niet in evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld, en/of, - er is sprake van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, de grondexploitatie of andere onderwerpen. <i>Intensiteit toezicht:</i> gemiddeld - Begroting vergt geen goedkeuring. - Verdiepingsvragen rondom meerjarige financiële problematiek. - Intensivering ambtelijk en bestuurlijk contact (2-5 x per jaar). - Monitoren van herstelmaatregelen/begrotingswijzigingen. - Het zijn van sparringpartner. - Themaonderzoeken. - Onderzoek programmeer rekening met accountantsverslag. - Opvragen nota's deelonderwerpen financiële positie.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	op basis van de door u vastgestelde producten in de P&C cyclus en de ambtelijke contacten met uw gemeente. Bij de begroting 2026 zullen wij beoordelen of uw begroting en/of meerjarenraming voldoet aan het criterium van het structureel en reëel evenwicht. Wij verzoeken u om ons tijdig te informeren op het moment dat u voorziet dat uw begroting 2026 hier niet aan zal voldoen.		
Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	Beoordeling 2025 Op basis van de uitgevoerde toetsing van IBT op het domein Omgevingsrecht VTH, de onderlinge samenhang van de documenten en de gesprekken, is het kleurbeeld voor de gemeente Twenterand groen. Er zijn wel verbeterpunten waar de gemeente het komende jaar aan kan werken. Verbeterpunten vorig jaar De gemeente is met de verbeterpunten uit het beeld 2024 aan de slag gegaan. Dit heeft geresulteerd in verbeteringen, op onderdelen is nog aandacht nodig. Beleidskader De gemeente Twenterand heeft in 2024 het VTH-beleid voor de thuishaken vastgesteld. Dit VTH-beleid bevat onder andere een probleemanalyse, strategieën, doelstellingen en een risicoanalyse voor de bouw en RO-taken. Daarnaast is in het beleid de werkwijze opgenomen die Twenterand hanteert met betrekking tot de uitvoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Het uniforme regionale VTH-beleid voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente is in 2023 door Twenterand vastgesteld. In dit beleidsplan zijn onder andere een probleemanalyse, strategieën en doelen opgenomen. Er is nog nadere uitwerking nodig van de gestelde doelen, zodat duidelijk is wanneer de doelen zijn gehaald. Voor de toezichtstaken wordt (gedeeltelijk) gebruikgemaakt van het dynamisch risico prioriteringsinstrument (RPI). Het blijft echter onduidelijk hoe de RPI precies wordt ingezet, hoe de risico inschattingen worden bepaald en welke prioriteiten daaruit volgen. Uitvoeringsprogramma Het uitvoeringsprogramma 2025 is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is aangegeven hoe de gemeente gaat werken aan de realisatie van de doelen. De gemeente heeft voor bijna alle onderdelen voldoende capaciteit. Voor toezicht en handhaving bouw is nog wel een te kort, hiervoor zijn vacatures opengesteld en geeft de gemeente dat waar nodig er kan worden ingehuurd. Het uitvoeringsprogramma 2025 voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is aangegeven welke activiteiten voor Twenterand worden uitgevoerd. Daarnaast zijn enkele doelstellingen uit het beleid overgenomen in het uitvoeringsprogramma, maar ontbreken de	Groen	Inzicht in uitvoering en handhaving Sluitende beleids- en uitvoeringscyclus, die voldoet aan de beoordelingscriteria. Alle stappen van de cyclus zijn ingevuld. <i>Intensiteit toezicht:</i> laag - Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: 1 à 2 keer per jaar. - Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef)

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	doelen voor de thema's dienstverlening en financiën zoals opgenomen in de verordening van de gemeente. Rapportage en evaluatie Het jaarverslag 2024 voor de thuistaken is gelijktijdig vastgesteld met het uitvoeringsprogramma 2025. In het jaarverslag 2024 geeft de gemeente duidelijk inzicht in de uitgevoerde activiteiten. Daarbij is per onderdeel benoemd of de doelen zijn behaald. De risico's van het niet uitvoeren van de geplande activiteiten zijn ook weergegeven in het jaarverslag. Tot slot geeft Twenterand inzicht in het voldoen aan de kritieke massa zoals opgenomen in de kwaliteitscriteria. Het jaarverslag 2023 over de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente is tijdig vastgesteld. Het jaarverslag geeft inzicht in de uitgevoerde activiteiten. In het uitvoeringsprogramma 2023 waren actualisatietoetsen en actualisaties van vergunningen gepland voor Twenterand, maar uit het jaarverslag 2023 blijkt dat deze niet zijn uitgevoerd. Het jaarverslag geeft onvoldoende inzicht in de realisatie van de voorgenomen doelen. Verbeterpunten Voor 2025 heeft de gemeente de volgende verbeterpunten: 1. Werk, zoals voorgenomen, in 2025 verder aan de uitwerking van de inhoudelijke beleidsdoelen. 2. Zorg voor verdere ontwikkeling van indicatoren en streefwaarden voor de gestelde doelen in het uniforme regionale VTH-beleid voor de taken bij de Omgevingsdienst. 3. Geef in 2025 beter inzicht in de werking van het dynamisch risicoprioriteringsinstrument (RPI) en de daarbij horende risico-inschattingen, zodat inzichtelijk is hoe deze de toezichtstaken sturen. 4. Toets, zoals voorgenomen in het uitvoeringsprogramma 2025 voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente, de relevante vergunningen op actualiteit en actualiseer vergunningen indien nodig volgens de wettelijk vastgestelde termijnen. 5. Geef in het jaarverslag 2024 over de taken belegd bij de Omgevingsdienst inzicht in de realisatie van de gestelde doelen.		
Omgevingsrecht (voorheen Wro)	<u>Omgevingsvisie</u> De gemeente Twenterand heeft in 2021 haar omgevingsvisie 'Twenterand 1.0' vastgesteld. <u>Omgevingsplan</u> De gemeente Twenterand beschikt over een gemeentelijk omgevingsplan voor haar gehele gemeentelijke grondgebied, waarin rekening is gehouden met de provinciale belangen. <u>Implementatie Omgevingswet</u> Gemeente Twenterand werkt inmiddels aan het omgevingsplan en is gestart met het onderdeel 'wonen'. De gemeente werkt op dit moment de	Groen	<i>Intensiteit toezicht: laag</i> • Ambtelijk contact: 1 à 2 keer per jaar. • Kennisgevingsbrief van GS: situatie is conform de eisen. • Steekproef eens per 3 à 4 jaar.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	omgevingsvisie verder uit en er ligt een startnotitie voor de omgevingsvisie 2.0.		
Informatie- en archiefbeheer	Algemeen Het beeld voor Twenterand is gebaseerd op het op 18 juli 2024 ontvangen <i>Verantwoordingsverslag Informatie- en archiefbeheer 2023 Gemeente Twenterand</i> en de bevindingen van het verificatie/inspectiebezoek dat is afgelegd op 17 oktober 2024. Hiermee voldoet Twenterand aan de gemaakte informatie-afspraken voor het IBT. Oordeel Diverse verbeteringen zijn doorgevoerd, maar op belangrijke aandachtspunten voldoet de gemeente (nog) niet en mag dit meer voortgang laten zien. Dit leidt op basis van het toetsingskader tot de kleur oranje. Archiefzorg De personele bezetting is in 2024 uitgebreid na een tijd van krapte. Een kwaliteitssysteem ex art 16 Archiefregeling is ingericht, maar wordt nog niet in de praktijk toegepast. Bij de introductie van het zaak-systeem is ingezet op bewustzijnsvergroting van de archieffunctie. De grip op het informatiebeheer heeft nog aandacht nodig. Het programma I-navigator en het bijbehorende documentair structuurplan (DSP) worden alleen voor het zaakstelsel gebruikt, waardoor er geen overzicht is van de documenten en informatie in andere systemen. Er is meer inzet nodig om vernietiging conform de regels van de Archiefwet in te richten en ook daadwerkelijk uit te voeren. e-depot Twenterand is aangesloten bij het Twentse initiatief om tot gezamenlijke invulling van de archivaris-rol en een e-depot voorziening te komen. In dit verband wordt aansluiting bij het Drents Archief onderzocht. Overbrenging Overbrenging en het gebruik maken van overgebracht archief voldoet niet geheel aan de eisen van de Archiefwet, met name op het gebied van openbaarheidsbeperkingen en toegankelijkheid van de archieven. Hier loopt de gemeente risico op datalekken. Het project voor het wegwerken van de archiefachterstanden is afgerond, maar heeft nog geen inventaris opgeleverd waardoor een overbrenging niet aan de gestelde eisen kan voldoen. Archiefruimte/-bewaarplaats De archiefruimte –met te vernietigen maar langdurig te bewaren archiefbescheiden– voldoet niet geheel aan de eisen van de Archiefregeling. Ook de archiefbewaarplaats kent enkele aandachtspunten om risico's op aantasting van het aanwezige materiaal te beperken. Inmiddels is voor de archief-bewaarplaats actie ondernomen op de punten	Oranje	Zorg voor en beheer van archief op enkele (niet zwaar wegende) aspecten niet op orde <i>Intensiteit toezicht:</i> gemiddeld Frequentie algemeen inspectie bezoek: eens per jaar (met nadruk op benoemde risico's/thema's). Jaarlijks door zorgdrager vastgestelde horizontale verslaglegging via KPI's of vergelijkbaar, ontvangen door gedeputeerde staten. Criterium voor wel/niet zwaar wegend is of sprake is van wel/geen taakverwaarlozing zoals opgenomen in de model KPIrapportage.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	klimaatbeheersing, aanpassen leidingen, het dichten van gaten en het plaatsen van watermelders. Aandachtspunten voor 2025 - Wegwerken achterstanden in vernietiging - (systeem van) Overbrenging op de juiste manier implementeren - Overzicht van informatie in de organisatie in andere systemen dan het zaaksysteem		
Huisvesting statushouders	Ieder half jaar krijgen gemeenten per 1 januari en 1 juli door het Rijk een taakstelling opgelegd voor het huisvesten van statushouders. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de realisatiecijfers op peildatum 1 januari 2025 en aanvullende informatie verstrekt door de gemeente. Beoordeling: De gemeente Twenterand heeft niet voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de tweede helft van 2024. Op 1 oktober was er vanuit het COA een tekort aan koppelingen van 14. Dit tekort heeft er echter <i>niet</i> toe geleid dat de gemeente haar taakstelling niet kon behalen. Er waren namelijk wel statushouders die gekoppeld waren aan de gemeente en gehuisvest hadden kunnen worden. Op 01-10-2024 waren dat er 37 Op 31-12-2024 waren dat er 28 Dit maakt dat het kleurbeeld voor 2024 oranje is. Aandachtspunt: Een aandachtspunt is de opgebouwde achterstand van in totaal 42 personen. Deze achterstand zal de aankomende taakstellingsperiode(n) weggewerkt moeten worden.	Oranje	Niet voldaan aan de wettelijke taakstelling, of de achterstand uit vorige periode(n) is niet volledig weggewerkt. <i>Intensiteit toezicht:</i> gemiddeld 1. Voortgang tweewekelijks monitoren. 2. Gemeente ontvangt een brief waarin acties en termijnen worden gesteld om de achterstand in te lopen. 3. Gemeente stelt in overleg met corporatie(s), regie voerder COA en de provincie een plan van aanpak huisvesting statushouders op, over het inlopen van de achterstanden (naast de taakstelling). 4. Elke 3 maanden is er ambtelijk overleg tussen gemeente en provincie over de voortgang. Indien na 3 maanden (halverwege de taakstelling periode) de verwachting is dat de gemeente de achterstand niet gaat inlopen, kan dit aanleiding zijn voor bestuurlijk overleg.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Erfgoed	De gemeente Twenterand kent een monumentenverordening uit 2023. De adviescommissie heeft drie adviezen gegeven waarvan niet is afgeweken. Het VTH- proces is zorgvuldig ingericht. Cultuurhistorische en archeologische waarden worden bij grotere ontwikkelingen vanaf het begin van de planvorming als vast onderdeel meegenomen.	Groen	Voldaan aan eisen Erfgoedwet: • het hebben van een actuele gemeentelijke erfgoedverordening; • het hebben van een onafhankelijke en deskundige gemeentelijke erfgoedcommissie; • deskundige uitvoering van vergunningverlening en handhaving ten behoeve van het aanbrengen van wijzigingen aan rijksmonumenten; • nieuwe bestemmingsplannen conform de Erfgoedwet. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> • Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: maximaal 1 keer per jaar. • Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef).